

شناسایی زمینه های موثر بر توانمندسازی کاربران به منظور ارتقای امنیت فرهنگی

علی میربیک سبزواری

دکترای مدیریت رسانه، گروه مدیریت، دانشکده حکمرانی اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی
واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
a.mirbeyk2020@gmail.com

فائزه تقی پور

دانشیار گروه علوم ارتباطات، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی
واحد اصفهان (خوراسگان) (نویسنده مسئول)
f.taghipour@khu.isf.ac.ir

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی زمینه های موثر بر توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی در حوزه امنیت فرهنگی انجام شد. بدین منظور تعداد ۳۲ نفر از مدیران، متخصصان و اساتید ارتباطات، رسانه، فضای مجازی، امنیت سایبری و فرهنگ با استفاده از نمونه گیری هدفمند انتخاب شده و با روش تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار جمع آوری اطلاعات در این پژوهش، مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته بود و جمع آوری یافته ها تا اشباع نظری اطلاعات ادامه یافت. یافته های پژوهش در سه مرحله کدگذاری باز، انتخابی و نظری پیاده و طبقه بندی شد. یافته ها شامل سه دسته عوامل علی، زمینه ای و اثرات این توانمندسازی در حوزه امنیت فرهنگی و شبکه های اجتماعی بود. عوامل علی این پژوهش شامل: رفتار ارتباطی کاربران، ویژگی های پیام رسانی، ویژگی های فردی و شخصیتی و امنیت فرهنگی در ساختار مجازی بود. همچنین عوامل زمینه ای شامل: اطلاعات فرهنگی، پایبندی فرهنگی، آشنایی با رویکردهای یکپارچگی در حکمرانی شبکه های اجتماعی، محرمانه و در دسترس بودن داده های مجازی و تقویت نمادهای فرهنگی و زیرساخت های فرهنگی کاربران از دیدگاه مشارکت کنندگان شناسایی شد. در نهایت در خصوص اثرات توانمندسازی کاربران می توان به اثربخشی عملکرد کاربر، اثرگذاری تولید محتوا، آینده پژوهی تکنولوژی و تجملات فرهنگی اشاره کرد.

کلیدواژه: توانمندسازی کاربران، شبکه های اجتماعی، امنیت فرهنگی، رفتار ارتباطی، آینده پژوهی تکنولوژی

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۷

صفحات: ۳۰-۳

۳

جامعه شناسی ارتباطات / سال چهارم / شماره ۱۴ / زمستان ۱۴۰۲

Sociology of Communication Journal (JSC), Winter 2024, Vol.4, No.14

بیان مساله

حضور در فضای مجازی به ویژه شبکه های اجتماعی تحولات گسترده ای را در تمامی عرصه ها عادت های اجتماعی، سبک زندگی، ابعاد تربیتی و فرهنگی جامعه ایجاد و آن ها را با چالش امنیت بعنوان یک تغییر اساسی مواجه کرده است. زیرا تغییر کانون قدرت، از «سخت» و نظامی به قدرت «نرم» و مبتنی بر فرهنگ و همچنین مسائلی همچون «جهانی شدن» و تراکم زمانی و مکانی، نفوذ رسانه ها، تنوع و تکثر فرهنگی و مسائلی از این دست مفهوم امنیت را از رویکردهای سنتی به جدید تغییر داده است.

این تغییر رویکرد، امنیت فرهنگی را به گفتمان علوم انسانی در چند سال اخیر رهنمون شده و بخش قابل توجهی از پژوهش های علمی را با موضوعات مختلف به خود اختصاص داده است. اگرچه امنیت فرهنگی، مفهوم جدیدی نیست اما کارکردهای جدیدی که در جامعه کنونی به واسطه نفوذ فناوری ها تا عمیق ترین لایه های زندگی داشته این مفهوم را به ویژه در حوزه شبکه های اجتماعی و ارتباطی شایان توجه کرده است، امنیت فرهنگی در این حوزه نه به واسطه چیرگی بعد فناورانه به عرصه زندگی اجتماعی بلکه به واسطه رهیافتی جدید که از طریق فرا دستی فرهنگی برای سلطه بر جوامع از طریق استحاله مصادیق ارزشی به همراه داشته نیز قابل تأمل است؛ از همین روست که سهم امنیت فرهنگی در حوزه شبکه های اجتماعی مجازی و ارتباطات، نیازمند پژوهشی با رویکردی فرهنگی و شبکه ای و ارتباطی است؛ که در آن ابعاد، شاخص ها و مؤلفه های توانمندسازی در این حوزه به عنوان یکی از ابعاد امنیت ملی، مورد واکاوی قرار گرفته و شناسایی زمینه های موثر بر توانمندسازی کاربران در حوزه امنیت فرهنگی را مورد توجه قرار می دهد.

در دنیای امروز شبکه های اجتماعی از منابع عمده پویایی و توسعه فرهنگی جوامع به شمار می روند به گونه ای که تاثیر آن در ابعاد و مولفه های فرهنگی جامعه انکار ناپذیر است (براتلو، ۱۳۹۱). در واقع تعاریف و نظریه های مختلف فرهنگ، به یک نکته اساسی و مشترک توجه دارند. از یک سو، فرهنگ مشخصه انسان و متمایزکننده او از سایر عناصر بوده، از سوی دیگر، عامل اصلی هویت بخشی به اجتماعات انسانی است. «فرهنگ عبارت است از باورها و ارزش هایی که از زیرساخت های فکری و جهان بینی انسان ها نشأت می گیرد و در عرصه های مختلف حیات و زیست فردی و اجتماعی زندگی متجلی می شود». اما در هم آمیختگی فرهنگ و امنیت و نقش تعیین کننده آن در عرصه های اجتماعی، رویکردهای نوینی راپیشروی مباحث امنیتی و فرهنگی کشورها گشوده است (عسگری، ۱۳۸۱). در حقیقت «امنیت بزرگترین وظیفه نهاد اجتماعی حاکمیت و مهمترین حق شهروندان است» و یکی از ضروری

ترین نیازهای انسان و زیربنای رشد و شکوفایی او به حساب می آید (بیات، بهرام، ۱۳۸۸). در بحث اهمیت امنیت یکی از ابعاد مهمی که در جوامع مورد توجه و تأکید بوده و هست، مقوله «امنیت فرهنگی» می باشد. در واقع جامعه بالنده و پویا از یک سو با تأمین امنیت خویش، خاستگاه مناسبی برای تضمین هنجارها و ارزش‌های فرهنگی ایجاد خواهد کرد و از سوی دیگر بالندگی فرهنگی در یک جامعه ضامن حفظ امنیت، همگرایی و ثبات در حوزه‌های ملی و بین‌المللی خواهد بود. به عبارتی امنیت فرهنگی مهم‌ترین و نامحسوس‌ترین بعد امنیت ملی است و تهدیدات فرهنگی هر کشور از پیچیده‌ترین اشکال تهدید علیه امنیت ملی آن کشور محسوب می شود (صالح نیا، ۱۳۹۵). همچنین امنیت فرهنگی ضامن حفظ امنیت در سطوح فردی، اجتماعی و در حوزه‌های ملی و بین‌المللی است (افتخاری، ۱۳۸۶). نقش فرهنگ و ارزش‌های فرهنگی در بطن تحولات جامعه برای تمامی پژوهشگران واضح و روشن است، از این رو مشاهده می شود که با تغییر نگرش به مفهوم امنیت، نظرات فرهنگی تازه‌ای مطرح می شود که حکایت از اولویت و تأثیر فرهنگ در امنیت ملی کشورها دارد. براین اساس و با توجه به تعریفی که از امنیت فرهنگی در ابتدا ارائه شد، اگر هر نظام سیاسی نتواند و یا قادر نباشد متناسب با شرایط زمانی و مکانی به نیازهای فرهنگی مردم پاسخ مناسبی بدهد و به شکل صحیح مبانی فرهنگی ملی و دینی را در جامعه ترویج نماید، خود، زمینه را برای رسوخ فرهنگ بیگانه و مغایر با نظام ارزشی فراهم می آورد و امنیت ملی، ثبات سیاسی و بقای نظام سیاسی خود را به مخاطره خواهد انداخت (آهنی، ۱۳۸۸). از نظر لادام موانع امنیت فرهنگی شامل ضعف دینی، فقدان نقشه جامع فرهنگی، تهاجم فرهنگی، موازی کاری نهادهای فرهنگی و جهانی شدن است (لادام^۱، ۲۰۱۴: ۲۱۱). به عبارتی امنیت فرهنگی مهم‌ترین و نامحسوس‌ترین بعد امنیت ملی است و تهدیدات فرهنگی هر کشور از پیچیده‌ترین اشکال تهدید علیه امنیت ملی آن کشور است (عسگری، ۱۳۸۱). امنیت فرهنگی در ذیل موضوع امنیت ملی کشورها قرار دارد و از مؤلفه‌های اصلی آن به شمار می رود. تأکید بر عناصر فرهنگی و ارزشی امنیت ملی کشورها، با تعاریف جدید عرضه شده از امنیت ملی هم تناسب دارد. با این رویکرد می توان امنیت فرهنگی را شرایطی دانست که طی آن یک ملت بتواند ضمن حفظ هویت فرهنگی خویش و بدون برخورد با موانع بشری، مسیر تکاملی خود را پیماید (افتخاری، ۱۳۸۶). امنیت سایبری، امنیت فرهنگی و امنیت ملی در کنار هم معنا می یابد. بطوریکه بخش عمده ای از سایر انواع امنیت به عملکرد و رفتار ارتباطی کاربران در شبکه های اجتماعی وابسته است. بعنوان مثال آمادگی کاربران جهت استفاده از اینترنت اشیا، از طریق

¹ Latham

دیجیتال شدن ظرفیتها، اشیا و انسان ها خودمی تواند عاملی جهت افزایش آگاهی و توانمندسازی کاربران باشد (انوشا و همکاران، ۱۴۰۰). از آنجایی که نحوه فعالیت در اجتماع، امور اقتصادی و سیاست گذاری در بخش های دیگر، متأثر از مبانی و ارزش های حاکم بر جامعه می باشد و فرهنگ مقوله ای است که متضمن مبانی ارزشی و فکری جوامع و جهت دهنده فعالیت های فردی و اجتماعی است (ناجی، ۱۳۸۱). استفاده از شبکه های اجتماعی هم درد و حالت محتوایی و نحوه استفاده کاربران تحت تاثیر عناصر فرهنگی جامعه می باشد. به همین دلیل توانمند سازی کاربران مفهومی است که باعث بهبود عملکرد آنان می شود و به لحاظ محتوایی نیز شبکه های اجتماعی با فرهنگ جامعه رابطه چندوجهی داشته و متاثر از یکدیگر هستند.

در بررسی امنیت فرهنگی می توان مفاهیم سه گانه «مشروعیت، انسجام و یکپارچگی و توان سیاسی» را مطرح کرد (دبریکس^۱، ۲۰۱۶).

بر اساس نظرات اندیشمندان مکتب کپنهاگ^۲ از زمان بوزان^۳ امنیت فرهنگی شامل تلاش برای حفظ و بقای الگوهای سنتی، زبان، فرهنگ، پیوستگی، هویت و آداب و رسوم دینی یا ملی با اجازه دادن به تغییرات قابل قبول است که قابلیت و توانایی حکومت ها در حفظ و دفاع از ارزشها، ایده ها و هویت را افزایش می دهد (پورنقدی، ۱۳۹۷).

رویگرد دیگر این است که امنیت فرهنگی زیر مجموعه امنیت ملی نیست، بلکه آنرا جزء مفهوم وسیع تر امنیت انسانی قرار می دهد (ویور، دووید و بوزان، ۱۳۸۶). امنیت فرهنگی شامل آزادی عقیده، وجدان، زبان، بیان، شیوه زندگی، قومیت، جنسیت، شراکت اجتماعی و مشارکت فرهنگی و سیاسی است و باید به هر دو بعد تهدیدات داخلی و خارجی اهمیت داد (شفیعی نیا و رئیسی دهکردی، ۱۳۹۵: ۴۷).

به طور کلی در بحث امنیت فرهنگی چهار رویکرد واقع گرایان مبنی بر (افزایش ظرفیت ها برای رسیدن به وضعیت امن)، رویکرد سازه انگاران مبنی بر (ارتقا امنیت فرهنگی نه براساس موازنه قوا بلکه در اعتماد و همکاری)، رویکرد فرا ساختارگرایان مبنی بر (مفهوم دیگری نه ملاکی برای فهم تفاوت ها، اختلاف ها و گفتمان های تهدیدزا بلکه منطق نابرابری و تنظیم سیاستهای امنیتی) و رویکرد مکتب کپنهاگ مبنی بر (مفهوم امنیتی کردن یا امنیت منفی و مفهوم امنیت ایجابی یا امنیت مثبت) می توان اشاره کرد (فینی زاده بیدگلی و خادم، ۱۳۹۵).

¹ Debrix

² Copenhagen

³ Buzan

به جرات می توان ادعا کرد در دنیای امروز امنیت فرهنگی در حوزه شبکه های اجتماعی و ارتباطات رسانه ای یکی از مفاهیمی است که با ورود دنیای جدید به عصر اطلاعات و ارتباطات به ادبیات پژوهش های فرهنگی و سیاسی ورود پیدا کرده است. امنیت فرهنگی در واقع به مفهوم مصون ماندن اندیشه ها، باورها، اعتقادات، آداب و رسوم، سنت ها، و به طور کلی هر آنچه در مجموعه پیچیده فرهنگ قرار دارد بکار برده شده است (ماندل، ۱۳۸۷). اگر چه وجود «امنیت» از شاخصه های بنیادین حیات اجتماعی هر جامعه به شمار می رود (ره پیک، ۱۳۷۸). اما در رویکردهای جدید به امنیت، به ویژه در عرصه های جدید زندگی در قرن جدید نمی توان سهم فرهنگ را در ایجاد یا عدم ثبات نادیده انگاشت (غلامی، ۱۳۸۳). عموماً در رویکردهای سنتی به واسطه ثابت بودن مرزها و جا به جایی انسان ها در قالب مبادلات هویتی دیده می شد. می توان گفت به واسطه ادغام و فشرده گی زمان و مکان در فرایند جهانی شدن و کم رنگ شدن مرزهای جغرافیایی، هویت هایی که تا پیش از این وحدت گرا بودند چندگانه و متکثر می شوند. این کار کرد جهانی شدن از طریق فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی جدید در چند سال اخیر سرعت بیشتری یافت (خانیک، ۱۳۹۲). از آنجایی که شبکه های اجتماعی بخش جدایی ناپذیر از زندگی روزمره انسان قرن بیست و یکم شده است و به واسطه جاذبه ها و ویژگی های منحصر به فردی که داشته از اقبال فزاینده و به تبع آن ضریب نفوذ بالا در زندگی برخوردار شده است. شکلی از جامعه که از آن به عنوان «جامعه مجازی» یاد می شود را به وجود آورده است (جلالی لواسانی و نجفی، ۱۳۸۸). در این فضا نیز می توان مفهوم امنیت فرهنگی را که از آن به عنوان امنیت فراسوی امنیت ملی و انسانی یاد می شود (آشنا و اسماعیلی، ۱۳۸۸). را جستجو کرد. اگر چه عمدتاً به واسطه عدم رشد مفهوم امنیت هم پای تحولات جهانی امنیت فرهنگی، در حوزه فناوری فضای مجازی مغفول واقع شده و رویکردهای معطوف به امنیت در قالب اشکال سنتی مطرح می شود با این وجود توجه به نسخه های فرهنگی امنیت در سطح ملی این نیاز را ایجاد کرده است (غلامی، ۱۳۸۳) که همپای رشد جامعه مجازی به واسطه ویژگی هایی که دارد به اشکال جدیدی از امنیت نیز توجه شود. جهان مجازی جهانی فاقد جغرافیا، کاملاً صنعتی، رها شده از استبداد زمان و مکان فیزیکی، فضایی سراسر نمادین، در دسترس برای همگان و دارای ظرفیت ساخت واقعیت در فضای خود می باشد. فضایی که طی آن با «مجازی شدن» همه چیز علاوه بر اینکه امکان رویت واقعیت ها به صورت غیر حقیقی در محیطی مجازی فراهم آمده امکان تبدیل روندهای جدید کار و زندگی مجازی نیز در آن به وجود آمده است (عاملی، ۱۳۸۸). از این رو می توان طرح کرد که شکل گیری «جوامع مجازی» در کنار «جوامع حقیقی» مسأله امنیت و به ویژه امنیت فرهنگی را در شکلی پیچیده تر در این گونه جوامع نیز مطرح کرده

است. در اینجا باید متذکر شد که در عصر ارتباطات، رسانه های جمعی، فضای مجازی و شبکه های اجتماعی نقش بسیار مهمی در ارائه و اجرای برنامه های سیاسی - امنیتی و بستر سازی افکار عمومی و تامین امنیت عمومی ایفا می کنند. رسانه های اجتماعی با توجه به توسعه کمی و کیفی که یافته اند در عمل می توانند هم فرصت و هم تهدیدی برای دوام و قوام امنیت جوامع باشند (فاطمی نیا، ۱۳۹۶). امروز وسایل ارتباط جمعی در دنیا فکر، فرهنگ، رفتار و در حقیقت هویت فرهنگی انسان ها را القامی کنند و تعیین کننده هستند. رسانه ها می توانند در بهبود وضعیت زندگی انسان ها، گسترش صلح و امنیت جهانی و در ارتقای اخلاق و معنویت در میان انسان ها موثر باشند (آیت اله العظمی سیدعلی امام خامنه ای، ۱۳۸۵). در حقیقت رسانه های جمعی با کارکردهای مشخص و تعیین شده خود در مواردی باعث نظم، امنیت اجتماعی، وفاق، همبستگی و مشارکت مردمی می شوند (مهدی زاده، ۱۳۹۲). به ویژه آنکه در دوران معاصر با تغییر رویکرد دولت های استعماری از جنگ سخت به جنگ نرم و هجمه های فرهنگی، تاثیر این وسیله ارتباطی روز افزون شده به گونه ای که امروزه کانال های ماهواره ای و فضای مجازی ایجاد شده توسط دولت های سلطه جو، منافع و امنیت ملی جوامع پیرامونی را نشانه رفته است همچنین توسعه روز افزون شبکه های اجتماعی و سه انقلاب همزمان شبکه ها، اینترنت و تلفن های همراه هوشمند باعث شکل گیری فردگرایی شبکه ای شده و وضعیتی که در آن افراد منفرد و جدا از هم، امکان تاثیرگذاری بسیار زیادی یافته اند (سهرابی، ۱۳۹۷). شبکه های اجتماعی، ریخت شناسی اجتماعی جوامع جدید را تشکیل می دهند. در جامعه شبکه ای جهانی، همه شئون انسانی نظیر ارزش ها، هویت، الگوی تقسیم کار، مفهوم زمان و مکان و همچنین قدرت به شبکه ها وابسته شده اند. از ملزومات اساسی این جامعه جدید و پرجاذبه، احساس امنیت و آرامش خاطر کاربران و جوامع است (ستونگ^۱، ۲۰۰۵). و ورود به فضاهای مجازی و فرصت های و مخاطرات ناشی از آن نیز نه تنها از اهمیت احساس امنیت کم نکرده بلکه ضرورت آن را دوچندان نموده است. امنیت از نیازها و انگیزه های اساسی انسان است. به طوریکه با زوال آن آرامش خاطر انسان از بین می رود و تشویش، اضطراب و نا آرامی جای آن را می گیرد (پورنقدی، ۱۳۹۷). مهمتر از امنیت احساس امنیت است. اعتماد بنفس و احساس امنیت و آرامش خاطر، بنیان و نقطه آغاز تبادل اجتماعی و بستر ساز تعامل در شبکه های اجتماعی است. ایمنی و امنیت مفاهیمی متفاوت از هم در فضای مجازی هستند، ایمنی خطر صدمه

¹ Seong

به فرد و در مقابل امنیت متمرکز بر خطر صدمه به اطلاعات شخصی فرد است (هیث^۱، ۲۰۱۵). پیرامون بحث استفاده از شبکه های اجتماعی و تعامل آن با امنیت فرهنگی و اثرات توانمندسازی کاربران در این زمینه، می توان به مساله اکولوژی فرهنگی که اصطلاحی وام گرفته از اکولوژی زیستی است، اشاره داشت. یکی از جنبه های نامحسوس امنیت، رویکرد فرهنگی آن است زیرا فرهنگ در همه جنبه های زندگی انسان اثرگذار بوده و بانقش جدید کاربری و اثرات فرهنگی استفاده از شبکه های اجتماعی در سطح فردی، اجتماعی و ملی قابل رویت می باشد. در شرایط کنونی شبکه های اجتماعی تاحدی توانسته تهدید کننده ارزش ها، ایده های ملی و مذهبی کاربران باشد. چراکه در کشورهای در حال توسعه رسانه های جدید و تکنولوژی های جدید ارتباطی به خاطر اینکه سریع تر باعث بروز تغییرات فرهنگی می شوند، به نوعی تهدید کننده امنیت فرهنگی هستند.

در اینجا مفهوم توانمندی و توانمندسازی کاربران از اهمیت بیشتری برخوردار می شود چرا که به واسطه آن می توان کاربران را تا حدود زیادی از تهدیدهای پیش روی مصون داشت. توانمندسازی به عنوان فرآیندی تعریف می شود که در آن افراد، گروه ها بر مسائل و مشکلاتی که با آن مواجه هستند، کنترل پیدا کنند که با مفهوم خودکارآمدی رابطه بسیار نزدیکی داشته و حتی می توان این دو واژه را با یک مفهوم تعبیر کرد (محدث و همکاران، ۱۴۰۱). خودکارآمدی در این مفهوم از طریق بکار بستن مهارت های عاطفی، انگیزشی و شناختی که کار انتقال توانایی ها و دانش و رفتار ماهرانه ما هستند، تعریف می شود و خود شناسی در فرد فعال می شود. در واقع خود کار آمدی داشتن مهارت یا مهارت ها نیست بلکه باور به توانا بودن خود در انجام کار در موقعیت های مختلف است. عامل مهم در نظم بخشیدن به شایستگی انسان باور به کارآمدی است. وظایفی که افراد مختلف با مهارت های مشابه بصورت قوی، متوسط یا ضعیف انجام می دهند به تغییرات باورهای کارآمدی آنها مربوط است. مهارت ها می توانند به سادگی تحت تأثیر خود تردیدی و خود شکی قرار گیرند. لذا انسان های مستعدی که به علت باور ضعیف از خود توانایی هایشان هرز می رود، زمانی را اختصاص می دهند تا این باورپذیری مجددا ایجاد شود. از این جهت احساس خودکارآمدی انجام کارهای فوق العاده ای را در برخورد با موانع و یا استفاده از مهارت های شخص ممکن می سازد. درک خودکارآمدی عامل مهمی در انجام موفقیت آمیز عملکرد و کسب مهارت های اساسی لازم برای انجام آن است. مهارت های چند گانه مستلزم مدیریت موقعیت های متغیر، مبهم و استرس زا و غیر قابل پیش بینی است و در انجام مهارت ها هم به داشتن

¹ Heath

مهارت و هم باور در توانایی انجام آن نیاز است. مهارت های قبلی باید در شرایط جدید ساماندهی شوند مبادلات فرد با محیط به باور فرد در توانایی انجام کار در محیط جدید بستگی دارد. وقتی فرد به این باور رسیده باشد که با هر مهارتی و در شرایط مختلف می تواند وظایف خود را به نحو احسن انجام دهد خود کارآمدی درک شده شکل گرفته است. هدف توانمندسازی کمک به افراد ضعیف است تا تلاش نمایند بر ضعف هایشان غلبه، جنبه های مثبت زندگی شان را بهبود بخشیده، مهارتها و توانایی هایشان را برای کنترل عاقلانه بر زندگی افزایش داده و آن را در عمل پیاده کنند(هیث، ۲۰۱۵). سانگ(۲۰۲۲) با استفاده از تجزیه و تحلیل گفتمان فرهنگی، پست‌ها، نظرات و پاسخ‌های تأثیرگذار برتر ایجاد شده توسط کاربران رسانه‌های اجتماعی و دنبال‌کنندگان عمومی را بر اساس پنج بعد از گفتمان استخراج شده بررسی کرده که شامل تشعشعات هویت، رابطه، کنش، مسکن و احساسات بوده است. یافته‌های پژوهش سانگ نشان می‌دهد که انگیزه‌ها و رفتارهای استخراج شده در هر یک از کاربران، چه تأثیرگذاران و چه پیروان، اساساً از نظر ماهیت با یکدیگر متفاوت هستند. همچنین، دورویکرد تأثیرگذار رسانه‌های اجتماعی (یعنی تأثیرگذاران اولیه و ثانویه) شناسایی شدند. با توجه به اینکه کاربران شبکه‌های اجتماعی رو به افزایش است و بخش عمده ای از اثرات شبکه‌های اجتماعی در حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی، ناشی از عملکرد و نحوه استفاده مناسب از این شبکه‌ها است، شناسایی عوامل علی وزمینه ای توانمندسازی کاربران شبکه‌های اجتماعی در حوزه امنیت فرهنگی و بررسی اثرات توانمندسازی مورد توجه است. زیرا این توانمندسازی می تواند در طولانی مدت باعث پیشگیری از بحران های فرهنگی شود. در این زمینه تحقیقاتی در باب شبکه‌های اجتماعی و امنیت انجام شده از جمله آدریانسن(۲۰۲۰) امنیت فردی در شبکه‌های اجتماعی، کروزل ونودل(۲۰۲۰) امنیت سیاسی و اجتماعی در انتخابات سوند، اسون و همکاران(۲۰۱۹) امنیت هویت کارآفرینی و شبکه‌های اجتماعی، وفالک وهاگستن(۲۰۲۰) استفاده از شبکه‌های اجتماعی و ادراک از میراث تاریخی و ذاکری هامانه و آزاده وقاضی(۱۳۹۹) بررسی کیفی احساس امنیت آنلاین کاربران شبکه‌های اجتماعی و سهرابی(۱۳۹۹) نقش شبکه‌های اجتماعی در امنیت اخلاقی و خواجه نیان و صلواتیان(۱۳۹۹) رفتارهای نسل بومیان دیجیتال را بررسی نمودند اما در هیچ یک از آنها به توانمندسازی کاربران شبکه‌های اجتماعی در حوزه امنیت فرهنگی پرداخته نشده است. با توجه به مطالعات قبلی، اهداف و نتایج این پژوهش می تواند سیاستگذاری صحیح در استفاده از این شبکه اجتماعی در میان عموم کاربران به ویژه نسل جوان و نوجوان را تسهیل نموده و بهره گیری موثرتر از ابزارهای نوین رسانه ای در جهت تقویت امنیت فرهنگی کشور را بیش از پیش میسر نماید.

در یک جمع بندی با توجه به اهمیت و جایگاه تاثیر رسانه بر امنیت فرهنگی به عنوان یکی از ابعاد امنیت ملی، ضرورت بررسی ابعاد و تاثیر گذاری شبکه های اجتماعی مجازی بر این مقوله مهم بیش از پیش نمایان می شود و با توجه به موارد عنوان شده، این پژوهش بدنبال شناسایی زمینه های موثر بر توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی در حوزه امنیت فرهنگی خواهد بود.

مبانی نظری

امنیت فرهنگی^۱

دیدگاه های مختلفی در خصوص امنیت فرهنگی ارائه شده است. برخی امنیت فرهنگی را به مفهوم مصون ماندن اندیشه ها، باورها، اعتقادات، آداب و رسوم، سنت ها، و به طور کلی هر آنچه در مجموعه پیچیده فرهنگ قرار دارد، می دانند (شفیعی و مولایی، ۱۳۹۹) در این معنا امنیت فرهنگی تابعی از عملکرد صحیح اجزاء و عناصر داخلی و توانایی و تمایل برای مواجهه به سپهر فرهنگی بیرونی است. در این معنا عنصر کلیدی امنیت، انسجام است. انسجام، تابع چند شاخص اساسی است؛ نخست ارتباط مردم با یکدیگر، دوم ارتباط مردم و نهادها (دولتی و خصوصی) و سوم ارتباط نهادها با یکدیگر است. بنابراین انسجام نه تنها به کارکرد صحیح نهادها و ساختارهای اجتماعی^۲ بر می گردد به ارتباط میان عناصر مذکور نیز وابستگی دارد (زارع و دیگران، ۱۳۹۹). برخی دیگر امنیت فرهنگی را به عنوان یک اصل هدایت و تضمین احترام به مردم که فراتر از آگاهی فرهنگی است تعبیر می کنند که به موجب آن جامعه، سازمانها و افراد نیاز به یک تغییر مثبت به دور از نگرش ها و ارزش ها در تغییر و حرکت به سمت تغییر رفتار و شیوه های سازمانی و فردی را احساس می کنند (مک کوی^۳، ۱۹۹۲). در واقع در این معنا، امنیت فرهنگی ارائه خدمات مداوم بر اساس فکر فراگیر و مبتنی بر تفاوت های فرهنگی است. در این دیدگاه امنیت فرهنگی به شکل حرفه ای متفاوت از ایمنی (اطمینان) فرهنگی است. در امنیت فرهنگی یک تعهد قوی در میان است به گونه ای که مردم را وادی دارد فراتر از آگاهی فرهنگی حرکت کنند. امنیت فرهنگی سبب ایجاد مهارت های فرهنگی فراتر از آگاهی فرهنگی ساده می شود به گونه ای که به تغییرات رفتاری، نگرشی و ساختاری منجر می گردد (وسترمن^۴، ۱۹۹۷). کافین^۵ (۲۰۰۷) امنیت فرهنگی را در

¹ Cultural Security

² Social Structures

³ Mccoy

⁴ Westerman

⁵ Coffin

رأس یک هرم قرار داده به گونه ای که ایمنی فرهنگی و آگاهی فرهنگی در میانه و قاعده آن قرار دارد. بدین معنا که امنیت فرهنگی در واقع نوعی آگاهی نظری از ارائه خدمات فرهنگی به اندازه کافی است. در امنیت فرهنگی بحث بر سر این است که ترکیب ارزش های فرهنگی را در طراحی، ارائه و ارزیابی خدمات در نظر گرفت. این امر نه یک استراتژی اختیاری، و نه تنها مسئولیت افراد، بلکه شامل کل جامعه و سطوح سیستمی جامعه نیز هست. توسعه نظام سلامت نیروی کار، اصلاح نیروی کار، خرید از خدمات بهداشتی و درمانی، نظارت و مسئولیت پذیری و مشارکت عمومی در زمره امنیت فرهنگی به شمار می رود. در این معنا امنیت فرهنگی مستقیماً فهم و عمل سیاست‌ها و روش ایجاد فرآیندهای است که به طور خودکار مردم اصیل برای اولین بار به دنبال آن می روند.

در یک معنای دیگر یک محیط فرهنگی امن نمی تواند وجود داشته باشد مگر زمانی که نیروهای خارجی هویت فرهنگی را تعریف و کنترل می کنند؛ در این معنا نقش دولت در ایجاد امنیت فرهنگی این است که تضمین می کند که صدای ما به گوش می رسد، مورد احترام قرار گرفته و در ارتباط با چالش های جامعه، آرمانها و هویت جامعه مورد توجه قرار می گیرد. ایجاد صلاحیت های فرهنگی یکی از مهم ترین عوامل ایجاد امنیت فرهنگی است. صلاحیت فرهنگی، مجموعه ای از رفتارهای متناسب، نگرش ها، و سیاست هایی است که در یک سیستم، سازمان و یا در میان حرفه ای ها به وجود می آید و آنها را قادر می سازد که به طور موثر در شرایط بین فرهنگی عمل کنند.

بنا بر اعلام مرکز پژوهشی پزشکی و سلامت ملی¹ ظرفیت فرهنگی، خود ارزیابی آگاهانه از پویایی، فرهنگ تعامل، نهادینه کردن دانش فرهنگی و ارائه خدمات به طوری است که نشان دهنده درک درستی از تنوع بین و در درون فرهنگ باشد. بر اساس نظر انجمن امنیت فرهنگی سانتا مونیکا² امنیت فرهنگی را می توان در بنیان هایی چون اقتصاد سیاسی، هنر، قدرت میراث فرهنگی در دیپلماسی در سه حوزه تحلیل، تحقیق و خلاقیت مطرح کرد.

تحقیقات، در امنیت فرهنگی به بررسی متقابل تأثیرات منابع فرهنگی، دیپلماسی و امنیت بین المللی به تعریف چارچوبی برای هوش فرهنگی منجر خواهد شد. تحلیل، در واقع ناظر بر اقتصاد فرهنگ و مدیریت ریسک در تجارت و دارایی های میراث فرهنگی و هنری است، خلاقیت، وجود فضایی است که در آن به اشتراک گذاری و بحث در مورد ایده های خود راجع به رابطه بین فرهنگ و امنیت فراهم می کند.

¹ National Health and Medical Research Council

² Santa Monica, California, USA

نمت^۱ (۲۰۱۵) در ارائه مدل چرخه امنیت فرهنگی استدلال می کند، ترکیب قدرت سیاسی، تأثیر حوزه دانش و پژوهش و تغییر استراتژیک و واکنش به سیاست های پیشگیرانه، آگاهی فرهنگی، سرویس های اطلاعاتی، اقتصاد سیاسی کالاهای فرهنگی چرخه امنیت فرهنگی را نشان می دهد. در بعد ترکیب قدرت سیاسی، اختلاف بر سر مالکیت اموال فرهنگی، باز گرداندن آثار باستانی غارت شده کشورهای در حال توسعه آگاهی از افزایش اهمیت سیاسی از میراث فرهنگی در امور بین المللی معاهدات دو جانبه برای حمایت از اموال فرهنگی، ایجاد کنوانسیون های بین المللی در جنگ بین المللی و در زمان صلح مطرح می شود. در خدمات امنیت اطلاعات به مسأله سرویس های امنیتی که بر پایه اطلاعاتی مبتنی بر هوش فرهنگی ایجاد شده اند توجه می شود.

تحقیقات پیشین مرتبط با موضوع از جمله پژوهش رضانی و همکاران (۱۳۹۹) با عنوان «بررسی روندهای تأثیرگذاری شبکه های اجتماعی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران» نشان دادند که عوامل زیادی بر توانمندی دولت ها جهت دستیابی به اهداف امنیت ملی تأثیر می گذارد و معادله امنیت ملی دولت ها ایستا نیست، بلکه در طی زمان دچار دگرگونی می شوند. به این منظور بررسی روندها و آثار شبکه های اجتماعی مجازی بر امنیت ملی مورد توجه قرار گرفت. این پژوهش با روش ترکیبی و توزیع پرسشنامه میان خبرگان حوزه فضای مجازی و امنیت ملی به این نتیجه رسیده که روند تأثیرگذاری شبکه های اجتماعی بر امنیت ملی در حال حاضر منفی و تهدیدآفرین است به طوریکه روند استفاده مردم از شبکه های اجتماعی موجب افزایش شکاف میان حاکمیت و جامعه، کاهش نظارت و کنترل حاکمیت بر فعالیت های اقتصادی و اثرگذاری بر سبک زندگی و فرهنگ می شود.

همچنین عبدالرحمانی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود با عنوان «بررسی تاثیر محتوای غیر اخلاقی شبکه های اجتماعی مجازی بر امنیت اجتماعی» (مورد مطالعه : شبکه اینستاگرام) با طرح این سوال که محتوای پیام های غیر اخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام تا چه میزان بر امنیت اجتماعی تاثیر دارد؟ و به عبارت دقیق تر سهم محتوای پیام های غیر اخلاقی شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام با تاکید بر پنج تاثیر واسط «پیام های روسپی گرایانه»، «پورنوگرافی»، «روابط نامشروع»، «همجنس گرایی»، و «بدحجابی» تا چه میزان بر امنیت اجتماعی تاثیر دارد؟ با روش توصیفی- تحلیلی از نوع پیمایشی ۳۸۴ نفر از کاربران اینستاگرام مستقر در شهر تهران را مورد مطالعه قرار داد. تایج حاکی از آن بود که بین محتوای غیر اخلاقی و امنیت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد. همچنین بین محتوایی

¹ Nemeth

مانند پورنوگرافی با امنیت اجتماعی با شدت (۲،۳)، روسپی‌گری با امنیت اجتماعی با شدت (۲،۱۲)، روابط نامشروع با امنیت اجتماعی با شدت (۲،۷۱)، بدحجابی با امنیت اجتماعی با شدت (۴،۰۷)، و همجنس‌گرایی با امنیت اجتماعی با شدت (۲،۷۶) رابطه معنادار وجود داشت.

سهرابی (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در امنیت اخلاقی (مورد مطالعه اینستاگرام)» با روش توصیفی-پیمایشی به این نتیجه رسید که پنج عامل «آزادی بیان افراد»، «ناشناخته ماندن هویت اصلی کاربران»، «سهولت دسترسی به فناوری»، «تفکرات سنتی خانواده‌ها (شکاف نسلی)» و «عدم کفایت برخورد قانونی با کاربران مختلف» در امنیت اخلاقی کاربران اینستاگرام موثر بوده است.

توانمندسازی^۱:

توانمندسازی، به عنوان فرآیندی تعریف می‌شود که در آن افراد، گروه‌ها و سازمانها بر مسائل و مشکلاتی که با آن مواجه هستند، کنترل پیدا کنند. بنابراین، هدف توانمندسازی کمک به افراد ضعیف است تا تلاش نمایند بر ضعف‌هایشان غلبه، جنبه‌های مثبت زندگی‌شان را بهبود بخشیده، مهارت‌ها و توانایی‌هایشان را برای کنترل عاقلانه بر زندگی افزایش داده و آن را در عمل پیاده کنند (هیث، ۲۰۱۵).

در حوزه عملکرد انسان توانمندسازی عبارتست از شناختن ارزش افراد و سهمی که می‌توانند در انجام امور داشته باشند. توانمندسازی منابع انسانی یعنی ایجاد مجموعه ظرفیت‌های الزام در افراد برای قادر ساختن آنان به ایجاد ارزش افزوده در محیط و ایفای نقش و مسئولیتی که در محیط به عهده دارند، که توأم با کارایی و اثربخشی است (نصرت آبادی و همکاران، ۱۳۹۸).

در تعریف دیگر، توانمندسازی عبارتست از طراحی و ساخت عناصری در محیط به نحوی که افراد ضمن کنترل خود، آمادگی قبول مسئولیت‌های بیشتری را نیز داشته باشند. منظور از توانمندسازی، تقویت باورها، افزایش دانش و مهارت‌ها، بهبود ویژگی‌های روانشناختی افراد و بهسازی شرایط محیطی به نحوی است که افراد بتوانند با حداکثر کارایی و اثر بخشی در محیط فعالیت کنند (خواجه پور و همکاران، ۱۴۰۱).

در زمینه توانمندسازی کاربران شبکه‌های اجتماعی می‌توان به تحقیقاتی از جمله پژوهش گنگوانی^۲ و دیگران (۲۰۲۱) با عنوان «استفاده از رسانه‌های اجتماعی و توانمندسازی زنان

¹ Empower

² Gangwani

در عربستان سعودی «توجه کرد که به مطالعه نقش رسانه های اجتماعی در رشد و توانمندسازی زنان پرداخته و اهمیت رابطه بین رسانه و توانمندسازی زنان عربستان و راه های مختلفی که رسانه های اجتماعی باعث توانمندسازی زنان می شود را مورد بحث قرار دادند. نتایج نشان داد که با استفاده از کانال های رسانه های اجتماعی، هر زنی که با تبعیض و تضعیف روبرو شود می تواند نگرانی خود را در مورد مسائل مختلف به جهانیان اعلام کند. با این حال، مشارکت زنان سعودی در شبکه های اجتماعی کم بوده است.

در مطالعه کوار^۱ و دیگران (۲۰۲۱) با عنوان «رفاه ذهنی، خستگی آنلاین و توانمندسازی کاربران رسانه های اجتماعی» یک چارچوب تحقیقاتی مبتنی بر مدل ظرفیت محدود برای بررسی رابطه بین پیامدهای قسمت تاریک رسانه های اجتماعی برای کاربران^۲ و خستگی رسانه های اجتماعی ایجاد کرده و علاوه بر این، ارتباط بین جنبه های خاص مربوط به ناهمگونی شبکه و خستگی رسانه های اجتماعی را در میان ۳۲۰ پروفایل دانشگاهی کاربران رسانه های اجتماعی در ایالات متحده آمریکا را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج نشان می دهد که قسمت تاریک رسانه های اجتماعی با ناهمگونی افشای خود در شبکه های اجتماعی ارتباط مثبت دارد، در حالی که نگرانی های مربوط به حریم خصوصی و افشای خود با خستگی رسانه های اجتماعی رابطه مثبت دارد. آلمانی^۳ و دیگران (۲۰۲۱) در تحقیق خود با عنوان «چه کسی باید به پست خود دسترسی داشته باشد؟ شناسایی مناسب ترین تصمیمات حریم خصوصی در شبکه های اجتماعی آنلاین» با بیان اینکه شبکه های اجتماعی آنلاین مکانیزم هایی مانند حلقه های اجتماعی و انتخاب فردی را برای تعیین مخاطبان، اطلاعات به اشتراک گذاشته شده را در اختیار کاربران قرار می دهد، فرایند تصمیم گیری در مورد حریم خصوصی برای کاربران را یک کار سخت عنوان کردند. هدف از این پژوهش توسعه و ارزیابی یک مدل علمی برای درک تأثیر انواع گیرنده ها و حساسیت پیام ها بر تصمیمات حریم خصوصی بود. بر این اساس مطالعه ای روی ۴۰۰ نفر انجام و داده ها جمع آوری و با استفاده از مدلسازی تجزیه و تحلیل شد. یافته ها نشان داد که بین هزینه و سود درک شده و افشای اطلاعات حساس با انواع گیرندگان پیام ها، تفاوت وجود دارد. در این زمینه بین افشای اطلاعات شخصی با گیرندگان مورد اعتماد، گیرندگان تأثیرگذار و دریافت کنندگان از حلقه همکاران تأثیر مثبت قابل توجهی بر ایجاد سرمایه اجتماعی داشت. مطالعه اخیر علاقه روزافزون جامعه

¹ Kaur

² OSWB

³ Alemany

تحقیقاتی را برای درک دغدغه‌ها و علایق کاربران در تصمیم‌گیری مناسب برای حفظ حریم خصوصی، نشان داده است.

روش تحقیق

روش مورد استفاده در این تحقیق، تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی است. تحلیل محتوای کیفی، یکی از روش‌های تحقیق است که برای تحلیل داده‌های متنی، کاربردی فراوان دارد.

جامعه آماری این پژوهش شامل مدیران، متخصصان و اساتید علوم ارتباطات، رسانه، فضای مجازی و فرهنگ از دانشگاه‌های مختلف بود که از این میان تعداد ۳۲ نفر انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. بدین منظور با مراجعه به افراد مورد مطالعه، اطلاعات آنها با استفاده از مصاحبه عمیق استخراج و با تبدیل مصاحبه‌ها به متن، از طریق فرایندهای طبقه‌بندی نظام‌مند، کدبندی، و تم‌سازی مورد تحلیل قرار گرفت. روش نمونه‌گیری در این پژوهش از نوع هدفمند بود. نمونه‌گیری هدفمند یکی از روش‌های شایع نمونه‌گیری است که گروه‌های شرکت‌کننده بر اساس معیارهای از قبل مشخص شده مربوط به سوال پژوهش انتخاب می‌شوند. این روش گاهی تحت عنوان نمونه‌گیری قضاوتی و حتی نمونه‌گیری نظری نامیده می‌شود. این روش انتخاب آگاهانه شرکت‌کنندگان خاص توسط پژوهشگر است که توسط او دست‌چین می‌شوند؛ چرا که یا به صورت مشخص دارای ویژگی پدیده مورد نظر بوده و یا غنی از اطلاعات در موردی خاص هستند. این روش زمانی استفاده می‌شود که نیاز به نمونه‌های خبره می‌باشد (ایمان، ۱۳۹۷). در این پژوهش جمع‌آوری یافته‌ها تا اشباع نظری اطلاعات ادامه یافت بدین معنی که دیگر هیچ یافته دیگری به یافته‌های قبلی اضافه نشد. پژوهش حاضر برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از فرایند کدگذاری گلگیری استفاده شد و یافته‌ها بر اساس کدگذاری باز، انتخابی و نظری دسته‌بندی و تلخیص شد.

کدگذاری باز

پس پیاده‌سازی مصاحبه‌ها به صورت داده‌های متنی، فرایند کدگذاری باز آغاز می‌شود. خروجی مرحله کدگذاری باز، کدهای بنیادی مقوله‌ها و ویژگی‌های مقوله‌ها است. در این مرحله، مطالب را خط به خط می‌خوانیم و به هر قسمت از داده‌ها که ممکن است یک کلمه، خط یا پاراگراف باشند یک برچسب اختصاص می‌دهیم. این تکه از داده‌ها را می‌توان یک واقعه در نظر گرفت. چندین واقعه، یک مفهوم را شکل می‌دهند (گلگیر^۱، ۱۹۹۸) در این راستا پس از تلخیص مصاحبه‌ها، ۲۶۴ کد به دست آمد.

¹ Glaser

کدگذاری انتخابی

در این مرحله، کدگذاری صرفاً برای مقوله اصلی و مقوله های مرتبط صورت می گیرد و دیگر داده های نامرتبط در نظر گرفته نمی شوند. کدگذاری انتخابی تا زمانی ادامه می یابد که مقوله اصلی و مقوله های مرتبط اشباع شوند (گلنزر، ۱۹۹۸). این زمینه ۱۳۴ کد به دست آمد.

کدگذاری نظری

در این مرحله چگونگی ارتباط مقوله ها با یکدیگر مفهوم سازی می شود. در این مرحله مفاهیم کدگذاری باز و انتخابی به یکدیگر ارتباط داده می شود (گلنزر، ۲۰۰۵) در این راستا یافته ها ۳۳ کد و مقوله اصلی سازماندهی شد.

جهت تایید اعتبار، با استفاده از تکنیک کنترل های اعضا؛ یافته ها به مشارکت کنندگان و مصاحبه شوندگان ارائه و نظرات آنها اخذ شد. علاوه بر آن محقق جهت تایید پایایی یافته ها، مفاهیم استخراج شده را به چند نفر از پژوهشگران و اساتید تخصصی این حوزه به عنوان کمیته راهنما نشان داد و از اجماع ایشان در ارزیابی عینی و علمی یافته ها اطمینان حاصل نمود (عباسزاده، ۱۳۹۱).

یافته های پژوهش

با توجه به نتایج کدگذاری اطلاعات، یافته های پژوهش در راستای پاسخ به سوالات در جداول (۱) تا (۳) و شکل (۱) آمده است.

جدول (۱): عوامل علی توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی در حوزه امنیت فرهنگی

کدگذاری نظری	کدگذاری انتخابی
رفتار ارتباطی کاربران	آموزش فرهنگی
	پیشینه کاربر
	تمایزگذاری میان کاربران
	شناخت و مبادله اطلاعاتی
	شیوه برخورد با مسایل فرهنگی
	لیبرالیسم ارتباطی
ویژگیهای پیام رسان	ویژگی های مثبت و منفی یک پیام رسان
ویژگی های فردی و شخصیتی	احساس آزادی عمل در کاربران
	احساس شایستگی و اثرگذاری کاربران
	اعتماد به نفس کاذب کاربران
	انگیزه و اشتیاق استفاده
	باورپذیری فرهنگی
	باورهای فرهنگی کاربران
	رفتارهای فرهنگی

	قدرت حذف وگزینشگری
	امنیت فرهنگی در ساختار مجازی
	انسجام فرهنگی
	برنامه ریزی امنیت فرهنگی
	تقارن مفهوم شهروندی
	تقویت به اهمیت و امنیت فرهنگی
زیرساخت های تکنیکی و تاکتیکی	بکارگیری تکنیک های به روز ارتباطات
	تفاوت پوشش و جنبش اجتماعی
زیرساخت های تکنیکی و تاکتیکی	ویژگی محرمانه بودن پیام
مفهوم خودکاربر	اصلاح مفهوم خودباوری
	خودباوری کاربر
	خودشکوفایی
	خودکارآمدی
	خودگشودگی
	خودپایب اجتماعی
وجه تمایز کاربران	تاثیر تجارب قبلی کاربران
	تغییرات درونی کاربران
	حفظ فرهنگ در اماکن عمومی
	درونی کردن و فرایندمداری توانمندسازی
	شناسایی نیازهای فرهنگی
	کیفیت تولیدات و خدمات فرهنگی
	نارضایتی کاربران از زندگی شهری
	نیازهای کاربران قومیتی
نیازهای کاربران نسل جدید	

جدول (۲): عوامل زمینه ای توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی در حوزه امنیت فرهنگی

کدگذاری نظری	کدگذاری انتخابی
اطلاعات فرهنگی	حفاظت اطلاعات فرهنگی
	حفاظت اطلاعات فرهنگی
پایبندی فرهنگی	پایبندی به خرده فرهنگ ها
	پایبندی به فرهنگ عمومی
تقویت نمادهای فرهنگی	تعلق خاطر به نمادهای مشترک فرهنگی
زیرساخت های فرهنگی کاربران	اعتماد فرهنگی
	تنوع فرهنگی
	دانش فرهنگی

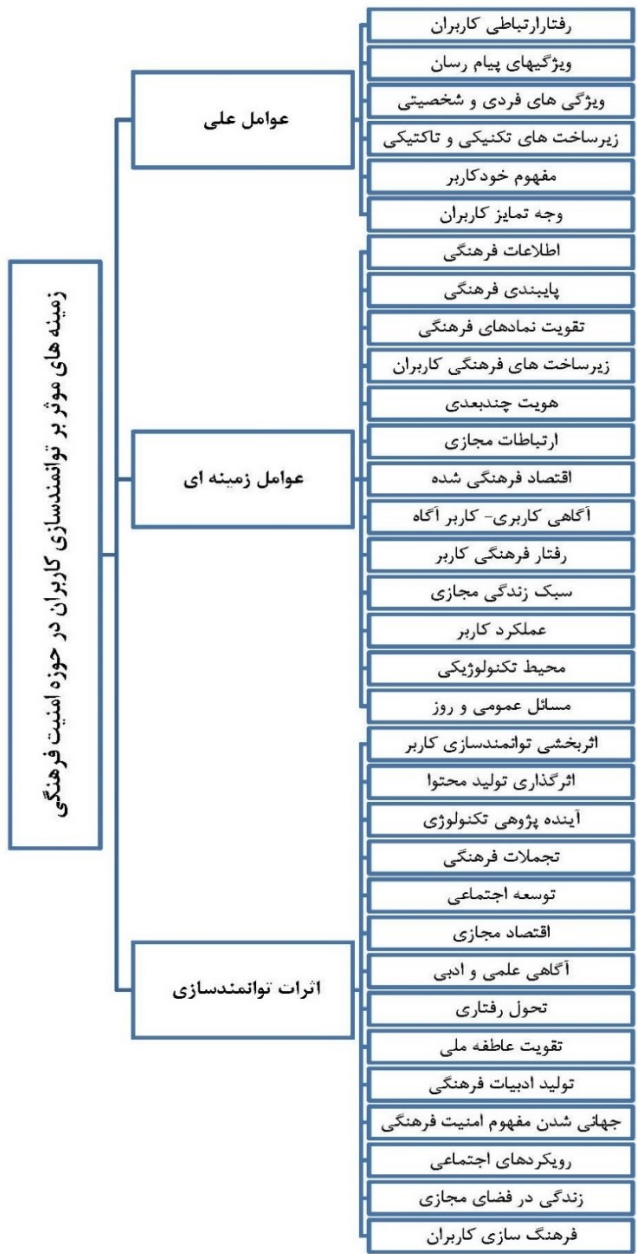
	سواد فرهنگی
	ملی گرایی فرهنگی
	شباهت فرهنگی
	مقاومت فرهنگی
	مقوله سازی فرهنگی
	وفاق فرهنگی
هویت چندبعدی	هویت فرهنگی کاربران
ارتباطات مجازی	ارتباطات افقی در شبکه های اجتماعی
	ارتقا کیفیت ارتباط با کاربران
	اولویت دهی به منافع جمعی
	تعامل گرایی در میان کاربران
	تعاملات افقی در شبکه های اجتماعی
	تعاملات فکری و فرهنگی
	تعاملات نهادهای فرهنگی
	جماعت آنلاین
	حضور در فضاهای عمومی
	فرهنگ عضویت در گروه
	فهم متقابل کاربران
	همنوایی جمعی
اقتصاد فرهنگی شده	تعامل اقتصاد و امنیت فرهنگی
	تعامل امنیت روانی و فرهنگی
	تعامل سرمایه و امنیت فرهنگی
آگاهی کاربری- کاربر آگاه	آگاه سازی از حقوق کاربری
	آگاه سازی از مسائل اجتماعی
	آگاهی از زیرساخت های ارتباطی
	آگاهی از مسایل شهری و اجتماعی
	آگاهی به قوانین جهانی
	آگاهی محیط زیستی
	آگاهی نسبت به تهدیدات سایبری
رفتار فرهنگی کاربر	اثرپذیری از زیرساخت های چند وجهی فرهنگ
	ترویج فرهنگ حفاظت فرهنگی
	تطابق با تحولات فرهنگی
	تمایز فرهنگ بومی از جهانی

	تمایز فرهنگ بومی از سلطه گر
	شناسایی محیط فرهنگی
	ضرورت کارآمدی فرهنگی
	فرهنگ حفظ اموال عمومی
	قضاوت های فرهنگی
	معرفی قومیت های متفاوت
سبک زندگی مجازی	تضاد زندگی واقعی و مجازی
	تمایزات زندگی مدنی
	سبک زندگی و فرهنگ ملی
عملکرد کاربر	بیش و هویت متکثر کاربران
	تطابق پذیری شخصیت واقعی و مجازی
	توانمندی کاربران یک سرمایه انسانی
	ریسک پذیری کاربران
محیط تکنولوژیکی	توانایی تطابق با تحولات تکنولوژیکی
	ویژگی های شبکه های داخلی و خارجی
	همگرایی تکنولوژیکی
	سیاستگذاری شبکه ای
	حکمرانی فضای مجازی
	یکپارچگی روبه های سایبری
مسائل عمومی و روز	ارائه تصویر از فرهنگ جامعه
	آگاهی از موضوعات سیاسی و بین المللی
	عوامل فرهنگی و اجتماعی

جدول (۳): اثرات توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی در حوزه امنیت فرهنگی

کدگذاری نظری	کدگذاری انتخابی
اثربخشی توانمندسازی کاربر	شگفتی دستاوردهای کاربران
اثرگذاری تولید محتوا	مقایسه اثرگذاری تولید محتوا
آینده پژوهی تکنولوژی	پیامدهای ایدئولوژی گرایانه توانمندسازی
تجملات فرهنگی	توسعه تجملات و ظواهر فرهنگی
توسعه اجتماعی	توسعه یافتگی اجتماعی
اقتصاد مجازی	توسعه بازاریابی نوین
	نقش آفرینی اقتصادی
آگاهی علمی و ادبی	افتخار آفرینی های ادبی و تاریخی

	تقویت انگیزه های هنری و ایران شناسی
	شناسایی و امکان دستیابی به دانش های جدید
تحول رفتاری	احساس اثربخشی
	احساس آرامش و اطمینان کاربران
	اشتراک گذاری تجارب فرهنگی
	بدرفتاری فرهنگی
	درک فرهنگ فردی
	مسئولیت پذیری
تقویت عاطفه ملی	تقویت تعلق ملی
تولید ادبیات فرهنگی	اثرگذاری وایمنی فرهنگی
	معرفی مزایای امنیت فرهنگی
	تولید محتوای هدف نشاط اجتماعی
جهانی شدن مفهوم امنیت فرهنگی	ادراک کاربران از مفهوم بین المللی امنیت فرهنگی
	انعکاس هدفمند مفهوم جهانی امنیت
	علاقه مندی به پیوستن به مفاهیم جهانی
رویکردهای اجتماعی	انشقاق اجتماعی
	بی ثباتی قوانین رسمی در فضای مجازی
	تنبلی فرهنگی
	جناح بندی طایفه گرایی
	نگرانی دولت از اعتماد میان کاربران
زندگی در فضای مجازی	تجربه زندگی بدون مرز جغرافیایی
	زندگی در فضای دموکراتیک
	مسدود شدن فضاهای فردی و اجتماعی
فرهنگ سازی کاربران	احیای فرهنگ مطالعه
	ارزش گذاری اطلاعات
	تعلیم و تربیت مجازی
	توسعه یافتگی آگاهی های عمومی
	حفظ ارزش های معنوی جامعه
	مقایسه هدفمند در محتوا

شکل(۱): زمینه های موثر بر توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی در حوزه امنیت فرهنگی

جمع بندی و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف شناسایی زمینه های موثر بر توانمندسازی کاربران در حوزه امنیت فرهنگی و روش تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی انجام شد. یافته های این پژوهش نشان می دهد عوامل علی و زمینه ای مرتبط با توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی می تواند اثرات گسترده ای بر نحوه استفاده کاربران و رویکردهای فرهنگی و اجتماعی مرتبط با آن داشته باشد و در این راستا وضعیت کاربران شبکه های اجتماعی از استفاده کننده به تولیدکننده تغییر نماید.

در فضای، مجازی شبکه های اجتماعی به عنوان نوع جدیدی از وب سایت ها متولد شده و کاربران و طرفداران زیادی پیدا کرده اند. شبکه های اجتماعی یکی از انواع رسانه های اجتماعی محسوب می شوند و محلی برای شکل گیری جماعت های مجازی و شبکه سازی کاربران اینترنتی هستند. شبکه های اجتماعی موفق شده اند تعداد قابل توجهی از کاربران اینترنتی را جذب کنند و تنوع بالایی در کاربران شبکه های اجتماعی براساس نحوه استفاده آنها ایجاد شده است. اما کاربران از هر نوع و با هر میزان استفاده ای که باشند، برای استفاده مطلوب تر و مناسب تر از شبکه های اجتماعی نیاز به توانمندسازی دارند. این توانمندسازی به کاربر کمک می کند تا به حفظ و تقویت ادراک خود و سایر کاربران از امنیت فرهنگی کمک کند. کدمصاحبه ۵ درباره پیامدهای توانمندسازی کاربران می گوید: «توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی بدنبال هدف بزرگتری است. وقتی کاربران آگاه و توانمند شده ای داشته باشیم می توانیم منتظر شکل گیری وفاق فرهنگی و اجتماعی باشیم، که این خوبتر از پشتیبان برای حکومت در نظر گرفته می شود. انسجام و اتحاد عمومی حول مسائل فرهنگی و به تعبیری وفاق فرهنگی به گونه ای که در صورت بروز هرگونه تعرض و تهدید فرهنگی جامعه نسبت به آن واکنش نشان دهد از ویژگی امنیت فرهنگی است. وفاق فرهنگی با انسجام فرهنگی باهمرنگی فرهنگی متفاوت است. وفاق فرهنگی یعنی سازگاری کردن، همراهی کردن و یکدلی فرهنگی ایجاد کردن، که باشکل گیری ارتباطات گسترده در شبکه های اجتماعی نیز، ممکن می شود»

کارآیی و کارآمدی فرهنگ در برابر تهاجمات و تهدیدات از طریق اطلاع رسانی در شبکه های اجتماعی و قدرت نفوذ بر سایر مقوله های فرهنگی که به سهولت بتواند در سایر فرهنگ ها تاثیرگذار باشد و از طرفی در برابر تهاجمات و تهدیدات سپر قوی باشد و قدرت اشاعه بر سایر فرهنگ ها ایجاد کند، از دیگر پیامدهای توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی است. زیرا

توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی باعث تقویت آگاهی نسبت به نقش آنها در جریان سازی های مبتنی بر شبکه های اجتماعی می شود.

درخصوص عوامل زمینه ای جهت توانمندسازی کاربران شبکه های اجتماعی، باید باورها و جهت گیری شخصی را از طریق اطلاع رسانی رسانه ای به آنها القا کرد و طرز تلقی و ادراک افراد در مورد نقش خودشان در تولید و انتقال محتوا در شبکه های اجتماعی را به آنها تفهیم نمود. کاربرد باید احساس کند که تولید و انتقال محتوا توسط وی موثر و معنی دار بوده و تغییر در رفتار کاربری اش به شکلی توانسته موثر باشد.

یکی از رویکردهای استخراج شده از این پژوهش، جهانی شدن مفهوم امنیت فرهنگی است کدمصاحبه ۱۱ درباره این موضوع می گوید: «در شبکه های اجتماعی افراد جذب مفاهیمی مانند صلح، رفاه برای همه، یا حفاظت از حقوق بشر می شوند. این مفاهیم برایشان خیلی جذاب است. پس باید برای هرسیاستگذاری درباره شبکه های اجتماعی حتما به رویکردها و علاقمندی های فردی، محلی، ملی و بین المللی توجه کرد.»

باتوجه به استفاده دایمی کاربران از شبکه های اجتماعی و تغییرات لحظه به لحظه ای که تکنولوژی های ارتباطی دارند، نیاز است که به منظور توانمندسازی کاربران نگرشی نسبت به آینده برای آنان ایجاد کرد. کدمصاحبه ۱۴ در این باره می گوید: «اول باید تمایل نسبت به داشتن تفکر درباره آینده شبکه های اجتماعی در آنان ایجاد کرد و این یکی از پیامدهای ایدئولوژی گرایانه توانمندسازی کاربران است.»

دربحث عوامل علی، زیرساخت های تکنیکی و تاکتیکی مورد توجه است. کدمصاحبه ۱۹ درخصوص این بعد و ضرورت توانمندسازی کاربران مبتنی برداشتن اطلاعات لازم برای کاربران درحوزه امنیت سایبری و ارتباط آن با امنیت فرهنگی می گوید: «آشنایی کاربران با شیوه های جدید جاسوسی، خرابکاری، منع سرویس از طریق ایجاد ترافیک سنگین مجازی، عدم دسترسی کاربران به سایت های مهم کشور، ترویج اخبار جعلی و اختلال در سامانه های اقتصادی ضرورت دارد. به همین دلیل امنیت سایبری اهمیت می یابد تا بسیاری از سازمانهای دولتی، شرکت های خصوصی، مراکز علمی و پزشکی و حتی کاربران حجم وسیعی از اطلاعات مهم را در سیستم های خود جمع آوری، پردازش و ذخیره کنند و توانمند کردن کاربران در زمینه حفظ امکانات بارویکردی سخت افزاری اهمیت دارد.» و کدمصاحبه ۱۶ می گوید: «درموضوع حفظ امنیت فرهنگی از طریق عملکرد کاربر توانمند شده موضوع فیشینگ مورد توجه است که به پیش بینی رفتار کاربران می پردازد و مهندسی اجتماعی در این حوزه مطرح است. بعنوان مثال حملات فیشینگ که با استفاده از پیش بینی رفتار مردم می تواند اطلاعات حساس را سرقت کند. بسیاری از این پیش بینی ها براساس تحلیل محتوای تولید شده یا باز فرصت شده توسط

کاربران انجام می‌شود.» و در زمینه زیرساخت‌های تکنیکی و تاکتیکی، ویژگی محرمانه بودن پیام، یکپارچگی، میزان در دسترس بودن و حکمرانی در شبکه‌های اجتماعی مطرح می‌شود. باتوجه به اینکه در شبکه‌های اجتماعی نوعی لیبرالیسم ارتباطی ایجاد شده که احساس آزادی و خصوصی سازی عملکرد را در کار بر تقویت میکند و گاهی این احساس کاذب منجر به تولید و باز نشر محتوایی شده که گاهی ناخواسته باعث تهدید امنیت فرهنگی می‌شود. لیبرالیسم ارتباطی به مواردی از جمله افزایش افسار گسیخته تمایلات آزادی خواهانه و دموکراتیک، شبه‌آفرینی نسبت به اعتقادات و موارد دینی، امکان نقد و مخالفت با عقاید و آراء دیگران و آگاهی از کنوانسیون‌های منع تبعیض است. به همین دلیل توانمندسازی کاربران همزمان در چند حوزه امنیت شامل رویکردهای فرهنگی، سایبری و ملی می‌تواند حالت بین موضوعی داشته باشد. زیرا با بهبود عملکرد کاربر، استفاده از فرصت‌های شبکه‌های اجتماعی جای تهدیدها را می‌گیرد.

در بحث شرایط علی برای توانمندسازی کاربران شبکه‌های اجتماعی، نکات متفاوتی وجود دارد. تثبیت قوانین و مقررات حوزه فرهنگی در شبکه‌های اجتماعی، آموزش فردی و اجتماعی، تقویت مبانی فکری، فرهنگی و اعتقادی، اصلاح روش‌ها و شیوه‌های برخورد با مسائل فکری و فرهنگی، تقویت تعاملات فکری فرهنگی بین گروه‌های مختلف اجتماعی، تشریح اهمیت و مزایای امنیت فرهنگی به شیوه‌های نوین و بهره‌گیری از هنر بیان، مضرات و آسیب‌های بی‌توجهی به امنیت فرهنگی بوده و باعث افزایش و ارتقا کیفی تولیدات و خدمات فرهنگی در تمامی حوزه‌ها می‌باشد.

بر اساس نظرات متخصصان، می‌توان از عوامل زمینه‌ای موثر بر تقویت امنیت فرهنگی به دو بخش عوامل نرم افزاری از جمله (تقویت آداب و رسوم، اعتقادات، فعالیت‌ها، مراسمات فرهنگی، آموزش و عوامل سخت افزاری) توسعه اماکن فرهنگی همراه با ایجاد و احداث ساختمان‌های مورد نیاز، تامین تجهیزات، امکانات و منابع انسانی و مالی (...) اشاره کرد که بستر ساز امنیت فرهنگی است و اگر محیط ارتباطی چه بصورت ملموس و چه به شکل ناملموس توسعه یابد شرایط فرهنگی و عملکرد کاربران در شبکه‌های اجتماعی بهبود می‌یابد.

از جمله نتایج ارتقا امنیت فرهنگی بر اثر توانمندشدن کاربران شبکه‌های اجتماعی می‌توان به ادراک مطلوب کاربران در جامعه مجازی بر اساس تولیدات شبکه‌ای و همچنین گسترش آرامش و اطمینان خاطر افراد در جامعه، ایجاد نشاط و انگیزه حضور فعال در جامعه، امیدواری به آینده، تربیت نسل جدید و تقویت مبانی دینی و فرهنگی اشاره کرد.

بر اساس یافته‌های این پژوهش امنیت فرهنگی در شبکه‌های اجتماعی احساس آزادی از ترس یا احساس ایمنی از تهدید استنباط شده را شامل می‌شود. یعنی کاربر احساس آزادی

بیشتری را تجربه میکند. تجربه این احساس نیاز به توانمندی و آگاهی لازم نسبت به نقش حساس کاربرد استفاده از شبکه های اجتماعی دارد. شاید در گذشته برای پیشگیری از هراسی که مسبب آن وسایل ارتباط جمعی بود، بحث سواد رسانه ای مطرح می شد. اما در شرایط کنونی و با توجه به تحولات دائمی در حوزه شبکه های اجتماعی و افزایش استقلال کاربران سواد رسانه که صرفاً جنبه های آگاهی بخشی و نقد و تشخیص محتوای رسانه را توصیه می کرد، قادر به اصلاح عملکرد کاربر نیست. زیرا در شبکه های اجتماعی کاربران نقش تولیدکننده، انتقال دهنده، تایید کننده، تسهیل کننده و تعریف کننده محتوا را دارند و بخش عمده ای از سرنوشت یک موضوع یا کمپین و یا هر تجمع شبکه ای و یا همگرایی ایدئولوژیک دیگر در شبکه های اجتماعی تحت تاثیر کاربران است. به همین دلیل توانمندسازی کاربران به گونه در جهت افزایش خودکارآمدی و آگاهی کاربر نسبت به نقش خود و اعمال صحیح رفتار است. از سوی دیگر، اگر امنیت فرهنگی را ادراک فرد از مجموعه باورها، ارزشها و هنجارهای موجود در اجتماع بدانیم و اگر از منظر کاربران به آن نگاه کنیم امنیت فرهنگی در فضای مجازی احساس می شود و کاربران به دلیل آزادی عمل و امکان تبادل اطلاعات و تولید و باز نشر محتوای از امنیت فرهنگی ادراک خوبی دارند مگر اینکه محتوایی یا موضوعی تحدید کننده شرایط فعلی فرهنگ آنها باشد و یا چالشی را در مسائل فرهنگی، ادبی، هنری تاریخی و یا زیست محیطی و تخریب میراث فرهنگی احساس کنند. همچنین یکی از مسایل فعلی شبکه های اجتماعی گردش پیام هایی هدفمند است، که اگرچه استحاله فرهنگی دارد، اما به شدت تخریب سیاسی و اجتماعی در آن مورد توجه است. به همین دلیل از مهمترین اثرات توانمندسازی کاربران، می توان به افزایش درک کاربران از این فضا اشاره کرد .

از سوی دیگر، در یک تقسیم بندی کلی انواع کاربران شبکه های اجتماعی شامل، کاربران ماهر، فراغتی، سرگرم کننده، تجاری، پرمشغله، نگران و بدبین هستند بعنوان مثال، آنچه با تفسیر انواع کاربران شبکه های اجتماعی مشخص است، بحث توانمندسازی همه این کاربران است تا بر مبنای این توانمندسازی بتوانند به شکل مطلوب تری از شبکه های اجتماعی استفاده کنند و استفاده از این شبکه های اجتماعی نه تنها تهدید کننده نباشد بلکه بتواند به حفظ و ارتقا امنیت فرهنگی آنها کمک کند. بر این مبنای عوامل علی بر مبنای مقوله های استخراج شده شامل، رفتار ارتباطی کاربران، ویژگی های پیام رسان، ویژگی های فردی و شخصیتی کاربران، امنیت فرهنگی در ساختار مجازی، زیرساخت های تکنیکی و تاکتیکی، مفهوم خودکاربر و تمایزات کاربران شناسایی شد. عوامل زمینه ای شامل اطلاعات فرهنگی، پابندی فرهنگی، تقویت نمادهای فرهنگی، زیرساخت های فرهنگی کاربران، ملی گرایی، هویت چندبعدی، ارتباطات مجازی، اقتصاد فرهنگی شده، آگاهی کاربری- کاربر آگاه، رفتار فرهنگی کاربر، سبک زندگی مجازی، عملکرد کاربر و شرایط که شبکه های اجتماعی می توانند به لحاظ خواسته های فرهنگی کاربران ایجاد کنند، مورد بررسی قرار گرفت. بطور کلی می توان گفت یکی از مسایل تاثیرگذار بر کاربران، درگیر شدن با بحران فرهنگی یا بحران هویت فرهنگی

است. براساس نتایج این پژوهش بحران فرهنگی در جایی به وجود می‌آید که تغییرات هویتی در خارج از مرزهای مورد قبول یک فرهنگ صورت گیرد، هویت فرهنگی جامعه، مستقل از هویت اجتماعی افراد باشد، عقاید و ارزش‌ها، اهمیت و اعتبار خود را از دست بدهند و جهان اجتماعی توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را نداشته باشد. تحت این شرایط تحولات اجتماعی و فرهنگی شتاب بیشتری می‌گیرد و تعارضات و نهایتا تزلزل فرهنگی بوجود می‌آید. با د نظر گرفتن این شرایط بحران هویت فرهنگی ابتدا برای فرد شروع می‌شود و سپس به گروه‌های اجتماعی و نهایتا به جامعه تسری می‌یابد. به همین دلیل توجه به توانمندسازی کاربران شبکه‌های اجتماعی با رویکرد حفظ و ارتقا ادراک از امنیت فرهنگی می‌تواند منجر به پیشگیری از بحران‌های فرهنگی شود.

منابع

- آیت اله العظمی سیدعلی امام خامنه‌ای (۱۳۸۵) مجموعه بیانات. افتخاری، اصغر (۱۳۸۶) امنیت در حال گذار: تحول معنای امنیت در قرن ۲۱. تهران: انتشارات موسسه اسرار معاصر تهران.
- انوشا، سهیل؛ نیکجو، مهنوش؛ کولیوند، روح اله (۱۴۰۰)، استراتژی امنیت سایبری. همایش تحقیقات میان رشته‌ای در علوم مهندسی و مدیریت، دوره سوم، صفحه - از ۱۹۹ تا ۲۰۶
- ایمان، محمدتقی (۱۳۹۷) روش‌شناسی تحقیقات کیفی. تهران: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- آشنا، حسام‌الدین و محمدصادق اسماعیلی (۱۳۸۸) امنیت فرهنگی: مفهوم فراسوی امنیت ملی و امنیت انسانی. فصلنامه راهبرد فرهنگ، دوره دوم، شماره ۵، بهار ۱۳۸۸: ۷۳ تا ۹۰.
- آهنی، علی (۱۳۸۸) سیاست مدیریتانه‌ای اتحادیه اروپایی و چالش‌های پیش‌رو. فصلنامه سیاست خارجی، سال ۲۴، شماره ۴، زمستان ۱۳۸۸: ۸۶۱ تا ۸۷۶.
- براتلو، فاطمه (۱۳۹۱) امنیت فرهنگ و راهبردهای کلان آن در حوزه مدیریت فرهنگی. دوفصلنامه جامعه پژوهی فرهنگی، دوره ۳، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۱: ۱ تا ۲۵.
- بیات، بهرام (۱۳۸۸) جامعه‌شناسی احساس امنیت. تهران: امیرکبیر.
- پورنقدی، بهزار (۱۳۹۷) فرصت‌ها و تهدیدهای امنیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی برای دانشجویان. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۷، شماره ۲: ۸۹-۸۷.
- پورنقدی، بهزار (۱۳۹۷) فرصت‌ها و تهدیدهای امنیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی برای دانشجویان. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۷، شماره ۲: ۸۹-۸۷.
- جلالی لواسانی، احسان و مهرداد نجفی (۱۳۸۸) بررسی ابعاد حاصل از بکارگیری فناوری اطلاعات در ساختار مدیریت شهری. تهران: دومین کنفرانس بین‌المللی شهرداری الکترونیکی.
- جلالی، رستم (۱۳۹۱) نمونه‌گیری در پژوهش‌های کیفی. تحقیقات کیفی در علوم سلامت، سال اول، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۱: ۳۲۱-۳۱۰.
- خانیک، هادی (۱۳۹۲) جهانی شدن و ارتباطات؛ زمینه‌ها و چشم‌اندازهای نظری. فصلنامه مطالعات راهبردی، دوره ۴، شماره ۱۳، شماره پیاپی ۱۳، اسفند ۱۳۹۲: ۶-۳۳.
- خواجه پور، پروانه؛ سید عامری، میر حسن؛ کشاورز، لقمان (۱۴۰۱) تدوین الگوی توانمندسازی کارکنان وزارت ورزش و جوانان از طریق رهبری کوانتومی با استفاده از رویکرد ساختاری-تفسیری، پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی بهار و تابستان ۱۴۰۱ - شماره ۲۳، صفحه ۱۰۹ تا ۱۲۰.

رضانی، محمدجواد؛ کورش بدری و جلال غفاری (۱۳۹۹) بررسی روندهای تأثیرگذاری شبکه‌های اجتماعی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه امنیت ملی، دوره ۱۰، شماره ۳۷، پاییز ۱۳۹۹: ۴۰۳-۴۳۶.

ره پیک، حسین (۱۳۷۸) امنیت و فرهنگ، آسیب پذیری های داخلی و تهاجم فرهنگی. مطالعات راهبردی، شماره سوم: ۲۴-۴۱

زارع، سعیده؛ رمضان جهانیان و مهتاب سلیمی (۱۳۹۹) طراحی الگوی امنیت فرهنگی در توسعه پایدار. فصلنامه نوآوری های مدیریت آموزشی، دوره ۱۶، شماره ۱، شماره پیاپی ۶۱: ۲۲-۳۹.

سهرابی، بهمن (۱۳۹۷) بررسی نقش شبکه های اجتماعی مجازی در امنیت اخلاقی (مطالعه موردی اینستاگرام). فصلنامه مطالعات و امنیت انتظامی، سال هشتم، شماره دو، تابستان ۱۳۹۷: ۱۲۴-۹۹.

شفیعی نیا، محمد شفیع و اردشیر رئیسی دهکردی (۱۳۹۵) نقش دین در امنیت داخلی. فصلنامه امنیت ملی، سال سوم، شماره ۱۰ پاییز ۱۳۹۲: ۴۳ - ۶۰.

شفیعی، جمال و محمد مولایی (۱۳۹۹) نظریه پردازی؛ الگوی راهبردی دین در تولید امنیت فرهنگی. فصلنامه امنیت ملی تابستان ۱۳۹۹، سال دهم - شماره ۳۶: ۴۳ تا ۸۶.

صالح نیا، علی (۱۳۹۵) بررسی نظری مفهوم امنیت ملی و ابعاد مختلف آن. مجموعه مقالات دهمین کنگره پیشگامان پیشرفت، مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، تهران: ۳۹۸۲-۳۹۸۹.

عاملی، سعید رضا (۱۳۸۸) زمان مجازی و ساخت شهرهای تاریخی موازی، زمان مجازی، تحول در نهادهای مجازی. تهران: مؤسسه انتشارات بعثت

عباسزاده، محمد (۱۳۹۱) تاملی بر اعتبار و پایایی در تحقیقات کیفی. فصلنامه جامعه شناسی کاربردی، سال ۲۳، شماره ۱، شماره پیاپی ۴۵: ۳۴-۱۹

عبدالرحمانی، رضا؛ علیرضا زرگر و سحری امید (۱۳۹۹) بررسی تاثیر محتوای غیر اخلاقی شبکه‌های اجتماعی مجازی بر امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: شبکه اینستاگرام). فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، دوره ۱۱، شماره ۶۳، پاییز ۱۳۹۹: صفحه ۷۳-۹۶.

عسگری، محمود (۱۳۸۱) مقدمه ای بر جامعه شناسی امنیت. فصلنامه راهبرد، شماره ۲۶، نشر مرکز تحقیقات استراتژیک

غلامی، رضا (۱۳۸۳) نسخه فرهنگی امنیت ملی. فصلنامه زمانه، سال سوم، شماره ۲۴

فاطمی نیا، محمدعلی (۱۳۹۶) جامعه اطلاعاتی و جرائم نوظهور: مطالعه جامعه شناختی جرائم سایبری در ایران. رساله دکترای تخصصی جامعه شناسی، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی.

فینی زاده بیدگلی، جعفر؛ امیرهوشنگ خادم دقیق و محمدشفیع شفیع نیا (۱۳۹۵) بررسی ویژگی های امنیتی شدن یک پدیده (موضوع) در جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه پژوهش های حفاظتی-امنیتی، دوره ۵، شماره ۱۷، بهار ۱۳۹۵: ۱۱۱-۱۳۸

ماندل، رابرت (۱۳۸۷) چهره متغیر امنیت ملی. مترجم پژوهشکده مطالعات راهبردی. چاپ سوم، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی

محدث، سیدعلی عباس؛ سیدناصر حجازی، و مسلم مرتضی پور (۱۴۰۱) نقش گروه های همیار در توانمندسازی اقتصادی مددجویان بهزیستی. فصلنامه علوم زیست محیطی و دانش جغرافیا، شماره ۱ دوره ۲ بهار ۱۴۰۱: ۱۸-۱.

مهدی زاده، محمد (۱۳۹۲) نظریه های رسانه: اندیشه های رایج و دیدگاه های انتقادی. چاپ سوم. تهران: همشهری.

- ناجی، مرتضی (۱۳۸۱) چشم اندازی به ابعاد فرهنگی و اجتماعی حاصل از ارسال و دریافت مستقیم برنامه های ماهواره ای، پخش مستقیم ماهواره ای در قرن بیست و یکم. به کوشش گروه مطالعات حقوقی سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی. تهران: نشر سروش.
- نصرت آبادی، جمشید. لشکریان، حمیدرضا. مردانی، محمد. موحدی صفت، محمدرضا (۱۳۹۸) ارائه الگوی راهبردی ارزیابی قدرت سایبری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه امنیت ملی، فصلنامه امنیت ملی، دوره ۹، شماره ۳۱، بهار ۱۳۹۸: ۱۷۳-۱۹۸
- Coffin, Julianne (2007) Rising to the Challenge in Aboriginal Health by Creating Cultural Security, Contribution to journal, *Aboriginal & Islander Health Worker Journal*, volume:31, page 22-24
- Gangwani, Sanjeevni; Alruwaili, Norah; Safar, Sarah A L. (2021). SOCIAL MEDIA USAGE AND FEMALE EMPOWERMENT IN SAUDI ARABIA. *Academy of Strategic Management Journal*; Arden Vol. 20, Iss. 4, (2021): 1-8
- Glaser, B. (1998). *Doing grounded theory: Issues and discussions*, Sociology Press. Mill Valley, CA
- Glaser, B. (2005). *The grounded theory perspective III: Theoretical coding*, Sociology Press. Mill Valley, CA
- Heath, Sara. (2015). *Security and Insecurity Online: Perspectives from Girls and young woman*, eGirls, citizens: Putting Technology, Theory and Policy into Dialogue with Girls' and Young Women's Voices, University of Ottawa Press.
- Kaur, P., Islam, N., Tandon, A., & Dhir, A. (2021). Social media users' online subjective well-being and fatigue: A network heterogeneity perspective. *Technological Forecasting and Social Change*, 172, 121039
- Latham, Andrew (2014). *Constructing national security: Culture and identity in Indian arms control and disarmament practice*. *Contemporary Security Policy*, 19(1), 129-158
- McCoy, B (1992) *living and working cross-culturally-non-Aboriginal people meeting*, broome, WA: JAWA production centre
- Nemeth, Erik (2015), *Cultural Security: Evaluating the Power of Culture in International Affairs*, Imperial College Press, 2015, See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/228121038>.
- Seong, y (2009). *predictors of interpersonal trust in virtual distributed teams. report: final report for June 2006 to September 2008*. North Carolina agree cultural & technical state, university department of industrial & system engineering
- Westerman, Tg (1997) *Frameworks of Working with Aboriginal Communications. Psychologically speaking*. Accessible : <https://indigenoupsychservices.com.au/wp-content/uploads/2018>

Identifying Effective Ways to Empower Users to Enhance Cultural Security

Ali Mirbeyk sabzevari

Ph. D in Media Management, Department of Management, Faculty of Islamic Governance, Islamic Azad University, Isfahan Branch (Khorasgan), Isfahan, Iran
a.mirbeyk2020@gmail.com

Faezeh Taghipour

Associate Professor, Department of Communication Sciences, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Isfahan Branch (Khorasgan) (Corresponding Author)
f.taghipour@khuisf.ac.ir

Abstract

This study aimed to identify the factors that affect the empowerment of social media users in the field of cultural security. To this end, 32 managers, experts, and professors of communication, media, cyberspace, cyber security, and culture were selected through purposeful sampling and studied using qualitative content analysis with an inductive approach. The data collection tool in this study was semi-structured in-depth interviews, and data collection continued until theoretical saturation of information. The findings of the study were implemented and classified in three stages of open, selective, and theoretical coding. The findings included three categories of causal, contextual, and effects of this empowerment in the field of cultural security and social media. The causal factors of this study included: user communication behavior, messenger features, individual and personality characteristics, and cultural security in the virtual structure. Also, contextual factors included: cultural information, cultural commitment, familiarity with integration approaches in social media governance, confidentiality and accessibility of virtual data, strengthening cultural symbols and cultural infrastructure of users from the perspective of participants. Finally, in terms of the effects of user empowerment, it can be mentioned the effectiveness of user performance, the impact of content production, technological foresight, and cultural luxuries.

Keywords: User empowerment, Social media, Cultural security, Communication behavior, Technological foresight, Cyber security.